

Nunatsinni aalisarnermi aningaasarsiornerusinnaaneq siunertaralugu annertunerusumik tunisassiorsinnaaneq eqqarsaatigalugu imaani aalisakkanut suliffissuialiisinaanerup iluaqutigisinnaasai ajoqutigisinnaasaalu qulaajarnissaat siunertaralugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Jens Immanuelson, Siumut)

Akissuteqaat

(Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq, Karl Lyberth)

Inatsisartuni ilaasortaq Jens Immanuelson tunisassiornerup tungaata atorluarneruneratigut aalisarnissamut periarfissat atorluarnerunissaat pillugit oqallinnissamik siunnersuummik nassiussaqarpoq. Siunnersuuteqartup oqaatigaa Kitaani sinerissap qanittuani saarullinnut pisassiissutit biologit siunnersuineranni qaffakkiartortut, tamatumalu atorluarneqarnerunissaanut tunngavissaqartoq. Tamatuma saniatigut siunnersuuteqartup erseqqissarpaa aalisakkanut suliffissuaqarnermi, pingaartumik Avannaani, aalisakkat ataasiakkaat kisimik aallaavigineqarmata, taamaalillunilu aalisakkat allat aningaasaqarnikkut atorluarneqarnissaat ajornarnerulerluni. Siunnersuuteqartup erseqqissarpaa imaani tunisassiorfiit aalisakkat arlallit tunisassiarissallugit nukissaqarmata, taamaalillutillu aalisartut aalisakkanik assigiinngitsunik ukioq naallugu aalisarnermikkut aningaasaqarnertik aalajaatumik ingerlatissallugu qulakkeersinnaammassuk.

Siunnersuuteqartup aalisakkanik suliffissuaqarnermi ineriartornissamut periarfissat paasinierneqarnissaat ujarorpaa, pingaartumik imaani tunisassiorfinnut aningaasaliinissaq siunertaralugu, taakkumi pisuussutit atorluarneqarnerunissaanut aqqutissaammata annerusumillu unammillernissamut aqqutissaallutik.

Aallarniutigalugu Naalakkersuisut isumaqatigaat aalisakkanik suliffissuaqarneq sammissallugu assut soqutiginarimat. Minnerunngitsumik nunami tunitsiviit aserfallannikut matuneqartullu kiisalu umiarsuarnik tunitsivinnik atuisarnerit pillugit piffissami kingullermi oqallinnerit isigissagaanni.

Naalakkersuisut Royal Greenland qinnuigisimavaat saarullit imartatsinnut uterteri peqatigalugit nunami suliffissuit atareersut isumannaallisarneqassasut allilerneqarlutillu. Tassunga atatillugu ilaatigut Royal Greenland suleqatigalugu suleqatigiissitaliamik pilersitsoqarpoq sinerissami nunami suliffissuit piareersarneqarnissaat oqallisigineqaqqullugu.

Umiarsuarnut tunitsivinnut tunngatillugu tamakku atorneqarnissaannut tunngavissanik nutaanik Naalakkersuisut akuersissuteqarsimapput. Taakku akissuteqaammut ilanngussatut nassiunneqarput. Tunngavissat taakku nutaat atorlugit Naalakkersuisut neriuutigaat ukiuni aggersuni amigartunik sulisussaqartarnermut ajornartorsiutaasut qaangerneqarumaartut.

Tunisassioriaaseq misissoqqissaartariaqarparput.

Sinerissap qanittuani aalisartoqarpoq, taakkunanilu pisarineqartut tamarmik tulaassorneqarput.

Paasissutissani takuneqarsinnaavoq qaammatini pingasuni sisamaniluunniit aalisarfiunerpaaffimmi pisarineqartut 55- 80 %-ii tulaanneqartartut.

Tamanna pissuteqarpoq

- Aalisagaq takkussimammat
- Silaqqissuummat
- Kikkut tamarmik aalisarusummata

Suut tamarmik ajornanngitsuuppata kikkut tamarmik aalisarsinnaassagalarput, pisaminnillu piumasaminnut tunisisarlutik. Taamaammat suut tamarmik ajornanngitsuuppata aalisarfiunerpaaffimmi killeqanngitsumik tunisinissamut periarfissaqassagalarpoq, tassa tunitsivissat sulisussallu tamarmik ajornaratik.

Kisiannili nalunngilarput ukiup sinnerani pisarineqartut affaat pingajorarterutaalluunniit kisimik tulaanneqartartut. Taamaalinerani tunitsivissat amerlaneq ajorput sulisussallu amerlaneq ajorlutik. Tamanna tunisassiorfitsinnut piunasaqaateqartarpoq.

Nioqutissiorfimmik aalisarfiunerpaaffimmi sulisussanik amigaateqarfiunngitsumik neqeroortoqarpat, isumaqassaaq nioqutissiorfik ukiup sinnerani atorneqarsinnaanngitsoq neqeroorutigineqartoq.

Naalackersuisut nassuerutigaat, pingaartumik saarullinniarnep iluani, aalisarfiunerpaaffiup nalaanni sulisussat piginnarneqarsinnaaneq ajormata. Ajornartorsiutaasoq qaangerniarlugu aalisarfiunerpaap nalaani umiarsuarnik tunitsivinnik atuinissaa akuerineqarsimavoq.

Qalerallit eqqarsaatigalugit nioqutissiorfeqarpugut sulisussaarfiusumik pisassiissutit qaangerujussuarlugit. Sinerissami sumiiffinni arlalinni nunami suliffissuit amerlavallaarput. Suliffissuit pisariaqartinneqartut sinneqarmata taamatut pisoqartarpoq, tamakkuli ammatinneqartarput aalisartut qaninnerusumut angalasarnissaminnik kissaataat naammassiumallugu. Taamatut amerlavallaartunik suliffissuaateqarneq ingerlatiinnassallugu soorunami akisuvoq, tamatumalu toqqaannartumik kinguneraa tunisinermi akit appasinnerunerat. Taamaattoq erseqqissarneqassaaq suliffissuit iluaqutigalugit nunaqarfiit ammatinneqarmata, suliffissuillu arlallit matuneqarnerisigut nunaqarfinnut ajortumik kinguneqarnissaa annilaanngatigineqarsinnaalluni.

Naalackersuisut aalisakkanik suliffissuit aalisakkanik nioqutissianik suliaqarlutillu nioqutissiorsinnaasut tapersorsorusuppaat, taamaaliornikkut nalillit amerlanersaat Nunatsinniiginnassammata.

Erseqqissarniarpara Aalisarneq pillugu inatsimmi § 22a naapertorlugu kikkulluunniit nunami suliffissuarmik aammaanissaminnut qinnuteqarsinnaatitaammata, inatsisimut taasumunnga piumasarineqartumut naammassinnissimappata, tassani ilaalluni Nukissiorfiit aqqutigalugit imermik innaallagissamillu pilersuisinnaaneq. Taamaattoq aalisakkanut suliffissuit nutaat amigartumik imermik pilersorneqarsinnaanermikkut killilersimaarneqakkajussapput. Pingaartumik suliffissuit massakkut nunami suliffissuarminngarnit annerusumik suliaqartartut sinerissap ilarujussuani imermik pilersorneqarnissamik ajornartorsiuteqassapput.

Sulisussanik amigaateqarneq, pingaartumik aalisarfiunerpaaffimmi, killilersueqataasinnaavoq.

Kisiannili suna anguniarnerlutigu oqallisigeqqaartigu ?

Kikkut tamarmik pisaminnik qaffasissumik akilersillugit tunisisinnaanerat periarfissaqanngilaq. Arlaat iluatsitsissagaluarpata allanut tamanna ajunaarutaassaaq.

Aaqqiissutissamik killeqartumik ujartuinata pingaarnersiuisariaqarpugut.

Umiarsuit imaani tunitsiviusut imaluunniit nunami aalisakkanut suliffissuit atorneqassappat? Imaani nunamiluunniit suliffissaqartitsissuugut?

Angallatit miiterit 6-t qaangerlugit angissusillit namminneq nioqputtissiorsinnaanerat periarfissinneqassava, taamaalillunilu pitsaassuseq akillu ajunnginnerusut angullugit? Umiarsuit tunitsiviit aqputigalugit akisunerutitsinermiit inuiaqatigiinnut akikinnerusaaq, taamaammallu iluanaaruteqarnerunermik kinguneqarluni. Taamaattoqanngippat tulaassisusaaqtaanermik aaqqissuussineq unitsittariaqarpoq.

Tamatuma pinngitsoorani kingunerissavaa nunami suliffissaaruttoqarnera, umiatsiaararsortullu tunisinissaminut periarfissakinnerulernerat.

Naggasiutigalugu oqaatiginiarpara aalisarnerup tunisassiornerullu pilersaarusiomerat aalisartunit tunisassiornerullu suliffeqarfinnilu peqataasunit isumagineqartussaammata. Ingerlaavartumik oqaloqatigiittarnerit kiisalu peqataasut taakku akornanni suleqatigiinnerit aqputigalugit taamaallaat suliassat iluarsineqarsinnaapput.

Taamatut oqaaseqarlunga oqaaseqartussamut tullermut oqaaseqarnissaq ingerlateqqippara, neriullunga Inatsisartuni pitsaasumik angusaqarfiusumillu oqallisigineqarumaartoq.